სამხრეთ კავკასიის ვაჭრობის მიმოხილვა

ივნისი, 2026

📝 შეჯამება

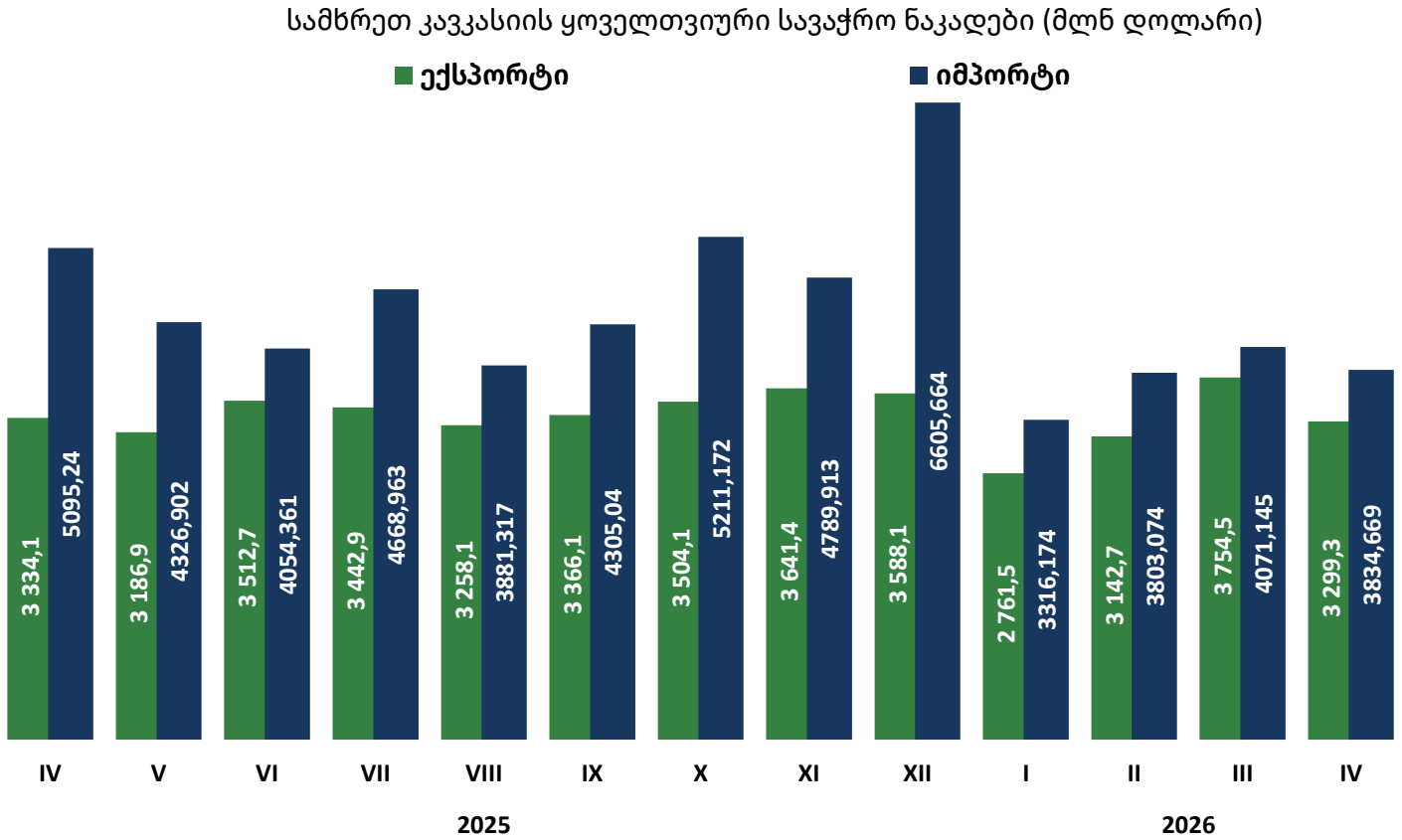

სამხრეთ კავკასიის ქვეყნები - სომხეთი, საქართველო და აზერბაიჯანი - მცირე, ღია ეკონომიკები არიან, რომლებიც მაღალი დონით არიან ინტეგრირებული გლობალურ ბაზრებში. ეს ეკონომიკური გახსნილობა განაპირობებს იმას, რომ საერთაშორისო ვაჭრობა სასიცოცხლო როლს თამაშობს მათ განვითარებაში. საგარეო ვაჭრობას მნიშვნელოვან წვლილს შეაქვს რეგიონის ეკონომიკურ ზრდაში (იხ. [კავკასიის ეკონომიკის ყოველთვიური მიმოხილვა]).

ჩვენი შეფასებით, სამხრეთ კავკასიის რეგიონის სავაჭრო ბრუნვამ პირველი ოთხი თვის განმავლობაში 27 983.1 მლნ დოლარი შეადგინა, სადაც ექსპორტი 12 958.0 მლნ დოლარს, ხოლო იმპორტი კი - 15 025.1 მლნ დოლარს უტოლდებოდა. წინა წლის იმავე პერიოდში საგარეო სავაჭრობის ბრუნვა 30 759.7 მლნ დოლარს შეადგენდა. შესაბამისად, იანვარ-აპრილის პერიოდში რეგიონის საგარეო ვაჭრობა 9.0%-ით შემცირდა. მიმდინარე წლის აპრილში სავაჭრო ბრუნვამ 7 134.0 მილიონი დოლარი შეადგინა.

მიმდინარე წლის პირველი ოთხი თვის განმავლობაში სავაჭრო ბრუნვაში აზერბაიჯანის წილი 48.4%-ს შეადგენდა, საქართველოს და სომხეთის წილები კი შესაბამისად 29.1% და 22.6% იყო.

მიმდინარე წლის აპრილში სავაჭრო ბრუნვა წინა წლის ანალოგიურ თვესთან შედარებით 15.4%-ით შემცირდა. ამ პერიოდში, ყოველთვიური ექსპორტი და იმპორტი 3 299.3 მლნ და 3 834.7 მლნ დოლარს შეადგენდა.

საქართველო

2025 წლის განმავლობაში საქართველომ საგარეო სავაჭრო ნაკადების შემცირება განიცადა. წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით სავაჭრო ბრუნვა 17.7%-ით შემცირდა. ამ კლებას ორივე - ექსპორტისა და იმპორტის ნაკადები განაპირობებდა. თუმცა, იანვარ-აპრილში ექსპორტი 21.1%-ით გაიზარდა, ხოლო იმპორტი 4.7%-ით შემცირდა. იანვარ-აპრილის ჯამურმა ექსპორტმა 2 440.0 მლნ დოლარს მიაღწია, იმპორტი კი 5 692.9 მლნ დოლარს შეადგენდა. მსგავსი ტენდენცია მიმდინარე წლის პირველ სამ თვეშიც შეინიშნებოდა.

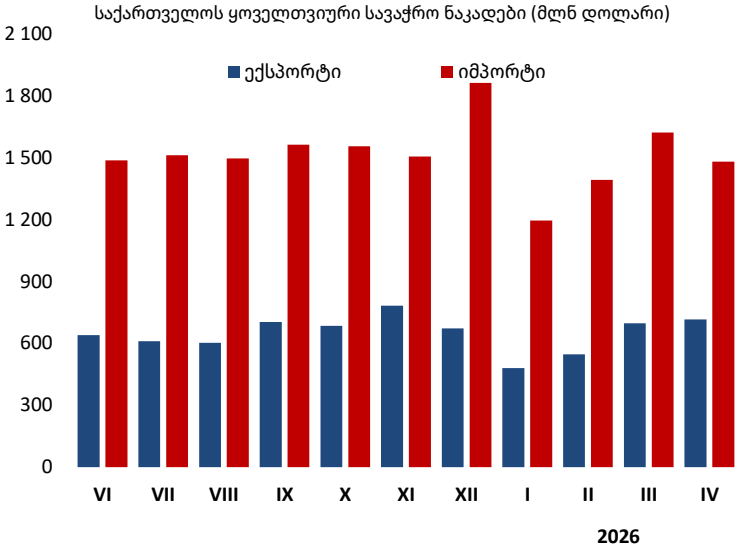

მიმდინარე წლის აპრილში საქართველოს ექსპორტმა 716.3 მლნ დოლარი შეადგინა, იმპორტმა კი - 1 481.8 მლნ დოლარი. აპრილის ექსპორტი წლიურ ჭრილში 16.1%-ით გაიზარდა, იმპორტი კი 2.7%-ით შემციდრა.

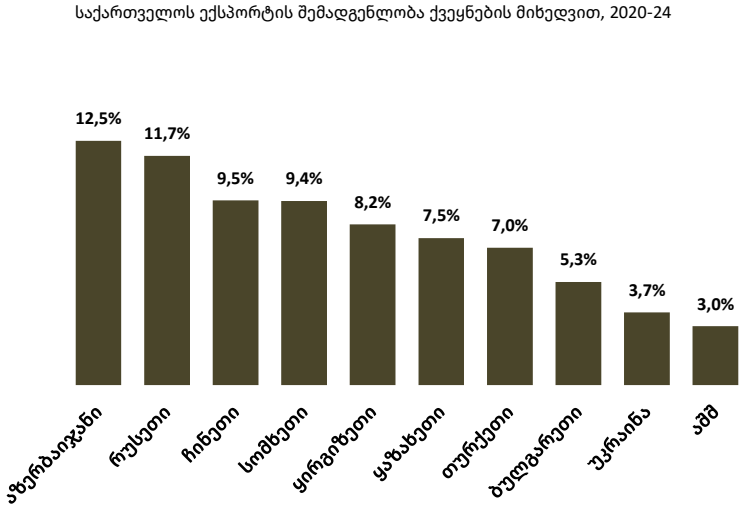

საქართველოს მთავარი სავაჭრო პარტნიორები მეზობელი ქვეყნებია, მათ შორის - აზერბაიჯანი, რუსეთი და თურქეთი. თურქეთი წამყვანი საიმპორტო პარტნიორია. საქართველოს იმპორტში თურქეთის წილი მთლიანი იმპორტის 17.1%-ს შეადგენს. რუსეთი მეორე უმსხვილესი იმპორტის პარტნიორია და მთლიანი იმპორტის 11.4%-ს იკავებს. ექსპორტის მხრივ, საქართველოს უმსხვილეს დანიშნულების ქვეყანას აზერბაიჯანი წარმოადგენს, რომლის წილი მთლიანი ექსპორტის ღირებულების 12.5%-ია. რუსეთის ბაზარი, განსაკუთრებით სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების კუთხით, გამოირჩევა როგორც მეორე უმსხვილესი საექსპორტო მიმართულება და მთლიანი ექსპორტის 11.7%-ს შეადგენს. ჩინეთის წილი ჯამური ექსპორტის 9.5%-ს უდრის.

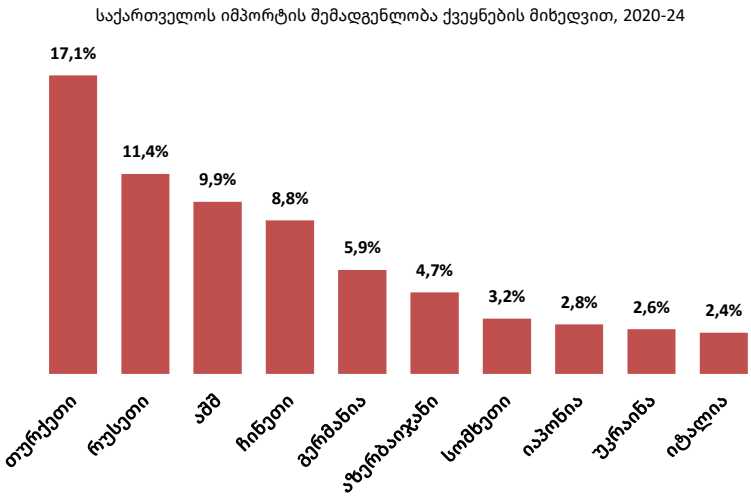

საქართველოს ძირითად საექსპორტო საქონელს სამგზავრო ავტომობილები, სპილენძის მადანი, ფეროშენადნობები და ღვინო მიეკუთვნება. სატრანსპორტო საშუალებებით ვაჭრობა საქართველოს კომერციის მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს. ის მთლიანი ექსპორტის 24.5%-ს და მთლიანი იმპორტის 15.9%-ს შეადგენს, რაც ამ პროდუქტის კატეგორიის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას უსვამს ხაზს სავაჭრო ნაკადებში. სხვა მნიშვნელოვანი საექსპორტო საქონელია სპილენძის მადანი და ფეროშენადნობები, რომლებიც მთლიანი ექსპორტის 12.4%-სა და 6.5%-ს შეადგენს. ღვინო მთლიანი ექსპორტის 4.8%-ს მოიცავს. საქართველოს იმპორტის მეორე უმსხვილეს კატეგორიას გადამუშავებული ნავთობი წარმოადგენს, რომელიც მთლიანი იმპორტის 8%-ს შეადგენს.

სომხეთი

მიმდინარე წლის პირველი ოთხი თვის განმავლობაში სომხეთის საგარეო ვაჭრობის ბრუნვამ 6 320.2 მლნ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 0.5%-ით ნაკლებია. სავაჭრო ბრუნვის კლებას ექსპორტის მაჩვენებლების გაუარესება განაპირობებდა. მიმდინარე წლის პირველი ოთხი თვის განმავლობაში ქვეყნის ექსპორტი 4.4%-ით შემცირდა, იმპორტი კი 1.9%-ით გაიზარდა. იანვარ-მარტის პერიოდში ჯამურმა ექსპორტმა 2 327.6 მლნ დოლარი შეადგინა, იმპორტმა კი - 3 992.6 მლნ დოლარი.

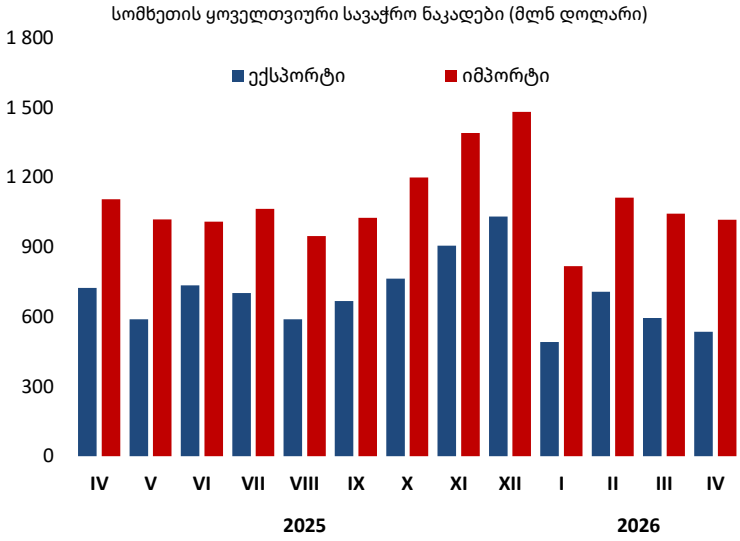

მიმდინარე წლის აპრილში სომხეთის ექსპორტის მოცულობამ 535.4 მლნ დოლარი შეადგინა, იმპორტმა კი - 1 018.0 მლნ დოლარი. წლიურ ჭრილში შესაბამისად 26.1%-იანი და 8.0%-იანი კლება დაფიქსირდა.

ისტორიულად, რუსეთი სომხეთის წამყვანი სავაჭრო პარტნიორია. სომხური საქონლის ექსპორტში რუსეთის წილი 32.8%-ს შეადგენს, იმპორტში კი - 40.2%-ს. აღსანიშნავია, რომ სომხეთი რუსეთთან ერთად ევრაზიული ეკონომიკური კავშირის წევრი სახელმწიფოა. სომხური საქონლის სხვა მნიშვნელოვან დანიშნულების ქვეყნებს არაბთა გაერთიანებული საამიროები და ჩინეთი წარმოადგენს. მათი წილი მთლიანი ექსპორტის 25.1%-სა და 7.9%-ს შეადგენს. ჩინეთი სომხეთის მთლიანი იმპორტის 13%-ს იკავებს, ირანის ისლამური რესპუბლიკის წილი კი - 5.3%-ს. გარდა ამისა, ჰონგ-კონგი და ვიეტნამი სომხეთის მნიშვნელოვანი სავაჭრო პარტნიორები არიან.

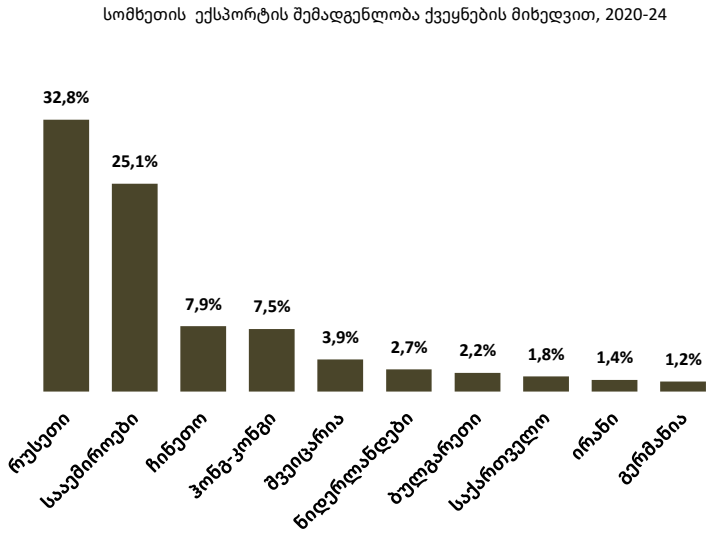

სომხეთის ძირითადი საექსპორტო საქონელია ძვირფასი ქვები, ლითონები და მარგალიტი. ეს ჯგუფი მთლიანი ექსპორტის 39.7%-ს შეადგენს. კერძოდ, მთავარი საექსპორტო საქონელია ოქრო, რომელიც ჯამური ექსპორტის 20.1%-ს მოიცავს. მეორე უმსხვილეს ჯგუფს მადანი და წიდა წარმოადგენს, რომელიც მთლიანი ექსპორტის 13.2%-ს შეადგენს. სომხეთის უმსხვილეს სასაქონლო იმპორტის ჯგუფს ასევე ძვირფასი ქვები, ლითონები და მარგალიტი შეადგენს (23.1%). შესაბამისად, ძვირფასი ქვების, ლითონებისა და მარგალიტის ნაწილი რეექსპორტდება. ძვირფასი მასალების შემდეგ, მთავარ იმპორტულ საქონელს საწვავი წარმოადგენს, რომლის წილი მთლიანი იმპორტის 10.2%-ს შეადგენს.

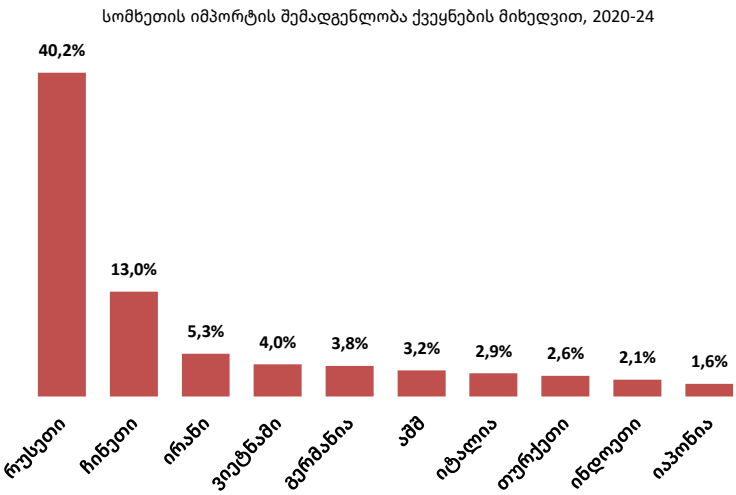

აზერბაიჯანი

2025 წლის განმავლობაში აზერბაიჯანის საგარეო ვაჭრობა გაფართოვდა. მიმდინარე წლის პირველი სამი თვის განმავლობაში აზერბაიჯანის სავაჭრო ბრუნვამ 10 147.5 მლნ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 15.1%-ით ნაკლებია. ექსპორტში დაბალი ზრდის ტემპები დაფიქსირდა, ხოლო იმპორტი კი - შედარებით საშუალო. იანვარ-მარტში აზერბაიჯანის იმპორტი 29.3%-ით შემცირდა და 4 004.7 მლნ დოლარი შეადგინა. ამ პერიოდში ექსპორტმა 6 142.8 მლნ დოლარს მიაღწია და 2.4%-ით შეიკუმშა.

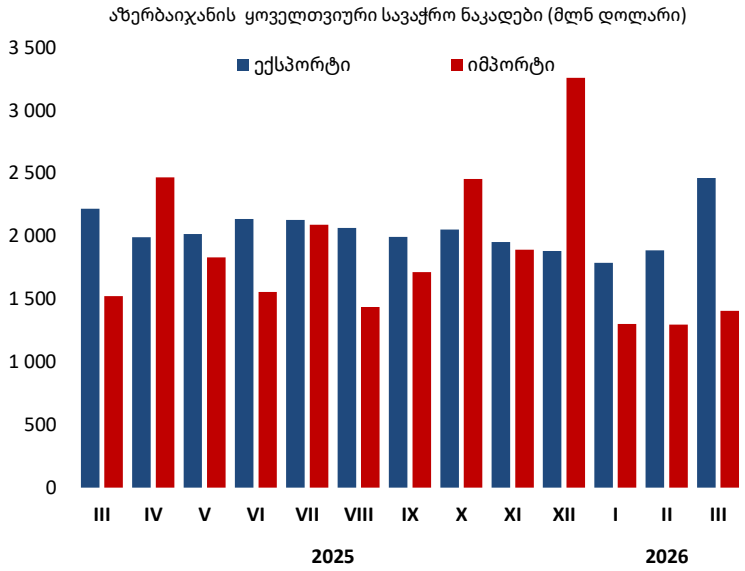

მიმდინარე წლის მარტში აზერბაიჯანის ექსპორტის მოცულობამ 2 463.4 მლნ დოლარი შეადგინა, იმპორტმა კი - 1 405.6 მლნ დოლარი. წლიურ ჭრილში ექსპორტის ღირებულება 11.0%-იანი ზრდა, ხოლო იმპორტის 7.8%-იანი კლება იყო.

აზერბაიჯანის ექსპორტის წამყვანი დანიშნულების ქვეყნებია იტალია და თურქეთი - პირველი აზერბაიჯანის მთავარ საექსპორტო პროდუქტზე მაღალი მოთხოვნის გამო, მეორე კი - გეოგრაფიული სიახლოვის მიზეზით. იტალია აზერბაიჯანის ყველაზე მნიშვნელოვანი სავაჭრო პარტნიორია და მთლიანი ექსპორტის 42.6%-ს შეადგენს. თურქეთი ექსპორტის მეორე უმსხვილეს დანიშნულების ქვეყანაა და აზერბაიჯანის მთლიანი ექსპორტის 13.5%-ს მოიცავს. ისრაელის წილი აზერბაიჯანის მთლიანი ექსპორტის 3.8%-ს შეადგენს. იმპორტის კუთხით, ჩინეთი აზერბაიჯანის უმსხვილესი იმპორტის პარტნიორია და მთლიანი იმპორტის 15.8%-ს იკავებს. რუსეთიდან იმპორტი აზერბაიჯანის მთლიანი იმპორტის 14.5%-ს აღწევს, ხოლო თურქეთის წილი კი - 13,7%-ია.

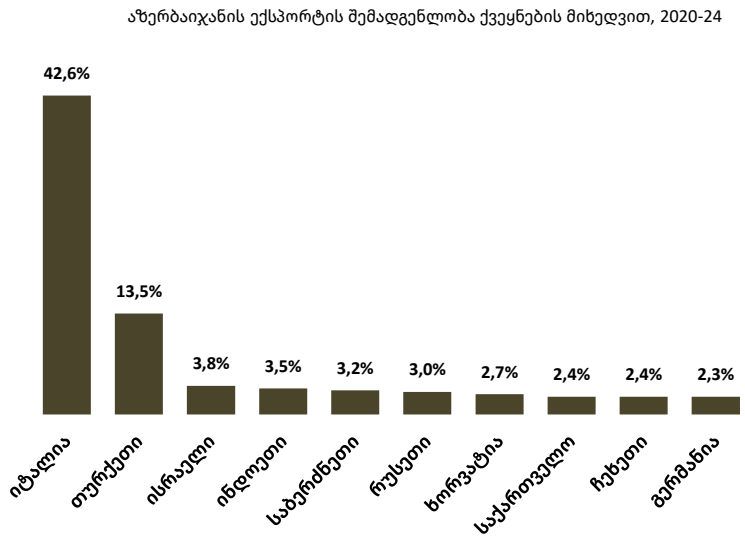
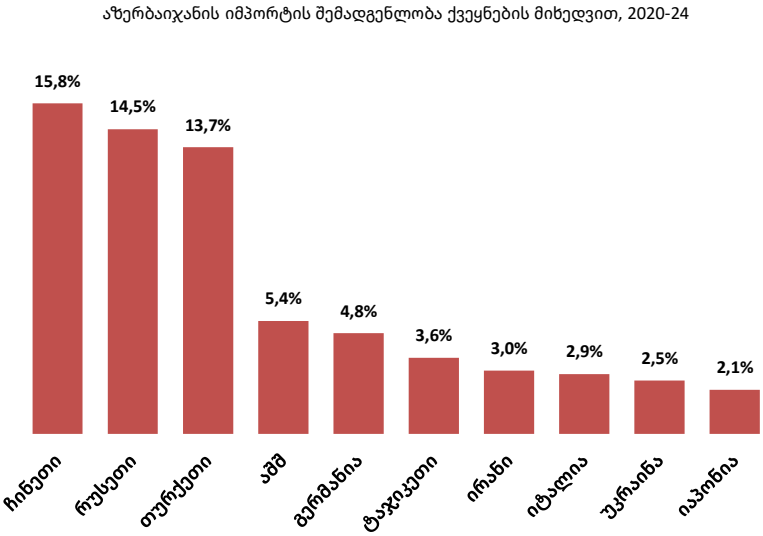
როგორც ნავთობით მდიდარი ქვეყანა, აზერბაიჯანის ეკონომიკური სტრუქტურა დიდწილად ნავთობის მრეწველობას ეყრდნობა. შესაბამისად, აზერბაიჯანის მთავარი საექსპორტო პროდუქტია ნედლი ნავთობი. მინერალური საწვავი მთლიანი ექსპორტის ღირებულების 90.2%-ს შეადგენს. საკვები ხილი და ბოსტნეული აზერბაიჯანის მთლიანი ექსპორტის 2.5%-ს იკავებს. აზერბაიჯანის ძირითადი საიმპორტო საქონელი მექანიკური მოწყობილობებია, რომელთა წილი მთლიანი იმპორტის 12.2%-ს შეადგენს. იმპორტის მეორე უმსხვილეს კატეგორიას სატრანსპორტო საშუალებები და მათი ნაწილები წარმოადგენს, რომლებიც იმპორტის ღირებულების 10.1%-ია. ელექტრონული მანქანა-დანადგარები მთლიანი იმპორტის 8.4%-ს მოიცავს.